

Po nekaterih ocenah je v Sloveniji med 3.000 in 6.700 brezdomcev

Mednarodni dan brezdomcev

Motite se, če menite, da je brezdomec moški srednjih let, ki dneve in noči preživlja v parku, družbo pa mu dela steklenica vina. Med brezdomci je danes veliko mladih, tudi družin, alkoholu so se pridružile še odvisnosti od drog in zdravil, marsikateri brezdomec pa ima vsaj začasno streho nad glavo.

Brezdomci so prvič zaznamovali svoj dan – [Mednarodni dan brezdomcev](#) – 10. 10. 2010. Tudi slovenske organizacije za pomoč brezdomcem pripravijo vsako leto na ta dan številne dogodke.

Vidno in skrito brezdomstvo

Definicij brezdomstva je več in pravzaprav nobena ni napačna. Evropska klasifikacija brezdomstva (ETHOS) loči štiri skupine brezdomcev: v prvo uvršča osebe brez strehe nad glavo, v drugo osebe brez stanovanja, v tretjo tiste, ki prebivajo v negotovem, in v četrto tiste, ki prebivajo v neprimernem bivališču. Prvi dve skupini predstavljata vidno (t. i. cestno), drugi dve skupini pa skrito brezdomstvo (ki pogosto vodi v vidno brezdomstvo).

Koliko brezdomcev je v Sloveniji?

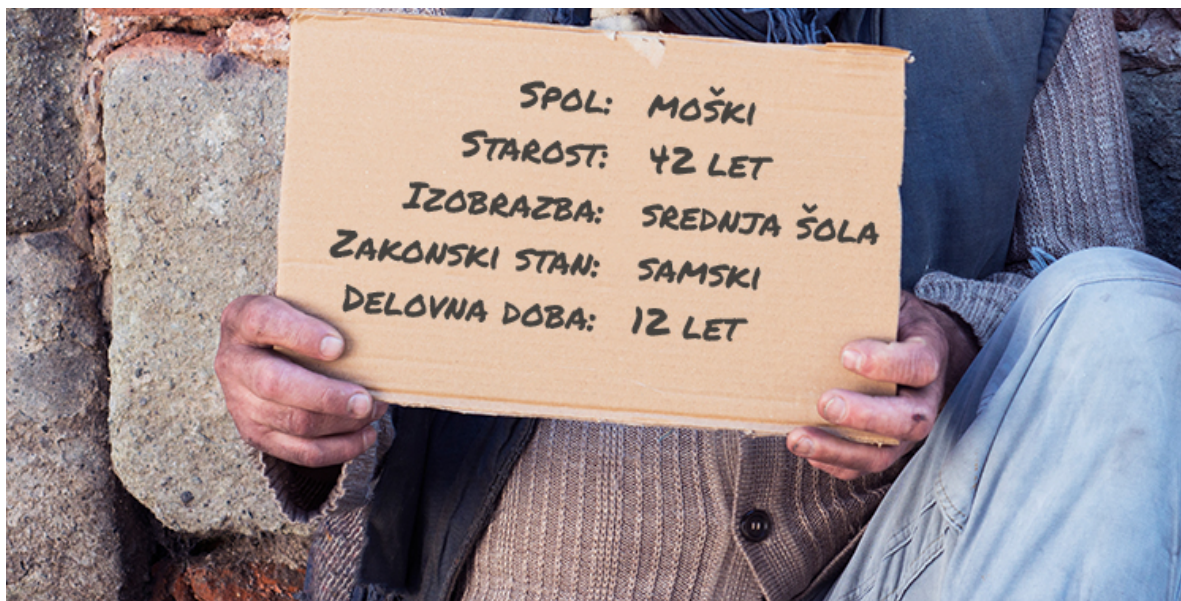
Na to vprašanje je nemogoče odgovoriti. Potrebno je opozoriti, da Statistični urad (SURS) podatkov o brezdomcih ne zbira. V nadaljevanju navajamo podatke, ki so povezani z brezdomci v Sloveniji, vendar v nobeni izmed navedenih števil niso zajeti vsi brezdomci, obenem pa so v te številke zajete tudi nekatere osebe, ki niso brezdomne.

Po ocenah Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZ) je letos v Sloveniji 2.760 brezdomcev. Gre za grobo oceno na podlagi programov, ki jih sofinancira MDDSZ, vendar v te programe niso vključeni vsi brezdomci, nekateri pa uporabljajo programe različnih organizacij in so zato lahko šteti več kot enkrat. Hkrati tudi beleženje števila brezdomcev v posamezni organizaciji ni natančno. Množico uporabnikov (brezdomcev) si je namreč nemogoče poimensko zapomniti, spraševati jih vedno znova po imenu in priimku pa je tudi neprimerno. Da je točno število brezdomcev zares nemogoče določiti, potrjuje tudi podatek društva Brezdomni do ključa, v katerem so združene vse organizacije, ki delajo z brezdomci; po njihovih ocenah je bilo v letu 2016 v Sloveniji nekaj več kot 6.700 brezdomnih oseb.

Veliko brezdomcev ima kot naslov stalnega bivališča prijavljen naslov centra za socialno delo (CSD), čeprav tam ne prebivajo; stalno prebivališče je pogoj za pridobitev denarne socialne pomoči. Število takih oseb se z leti povečuje; na začetku leta 2017 jih je bilo več kot 3.000. Vendar to nikakor niso vsi brezdomci; nekateri namreč naslova prebivališča sploh nimajo ali pa imajo prijavljen še naslov, kjer so nazadnje živeli. Prav tako pa lahko naslov CSD prijavijo kot stalno bivališče tudi druge osebe, npr. najemniki, ki jim lastnik najetega bivališča ne dovoli, da naslov tega bivališča prijavijo kot svoje stalno bivališče.

Demografske in nekatere druge značilnosti slovenskih brezdomcev

Viri: Dekleva, Razpotnik (2007): Brezdomstvo v Ljubljani, Dekleva, Razpotnik (2009): Brezdomstvo, zdravje in dostopnost do zdravstvenih storitev, Dekleva (2015): Kdo so obiskovalci dnevnega centra društva Kralji ulice

© SURS

Brezdomci, ki so kot anketiranci sodelovali v raziskavah, opravljenih v Sloveniji od leta 2005 do leta 2014, so bili v veliki večini moški (83 %), stari od 17 do 77 let, v povprečju pa 42 let. Polovica teh oseb je imela zaključeno srednjo, 42 % pa osnovno šolo. Največ je bilo samskih in nikoli poročenih (54 %), druga največja skupina so bili ločeni (29 %). Povprečno nekaj manj kot polovica (44 %) jih je imela otroke. Velika večina (83 %) je bila v preteklosti že kdaj zaposlena, ti so imeli v povprečju nekaj več kot 12 let delovne dobe.

Nekateri se sami nimajo za brezdomce

V raziskavi društva Kralji ulice (2013/2014) je na primer četrtnina anketirancev odgovorila, da niso brezdomci in da tudi v preteklosti niso bili, čeprav je bila raziskava izvedena le med uporabniki storitev za brezdomce. Tudi zato je težko opredeliti, kdo je brezdomec.

Vzroki za brezdomstvo

Samoumevno se nam zdi, da se, ko smo v težavah (čustvenih, finančnih), lahko obrnemo na družino, prijatelje, partnerja. Težava brezdomcev je ravno v tem, da večinoma nimajo družine ali z njo nimajo stikov, njihovi prijatelji pa so le drugi brezdomci, ti pa jim težko pomagajo pri vračanju v normalno življenje.

Brezdomstvo se pogosto začne z razpadom ali nezmožnostjo vzdrževanja socialnih mrež, ki nas v življenju stabilizirajo in nam dajejo dom. Za nekatere, ki otroštvo preživljajo v rejniških družinah, mladinskih domovih in vzgojnih zavodih, se brezdomstvo začne že v otroštvu, pri drugih je brezdomstvo posledica konfliktov ali zlorabljanja v družini, pogosto so vzrok tudi duševne težave, ločitev ali smrt bližnje osebe. V vseh naštetih položajih posameznik ostane brez oseb, ki so mu nudile čustveno, finančno in/ali materialno oporo. V slovenski raziskavi iz leta 2009 je skoraj 60 % anketiranih brezdomcev odgovorilo, da nimajo osebe, ob kateri bi se lahko sprostili, kadar so pod velikim pritiskom, in da nimajo osebe, s katero bi lahko delili najgloblja čustva in občutke.

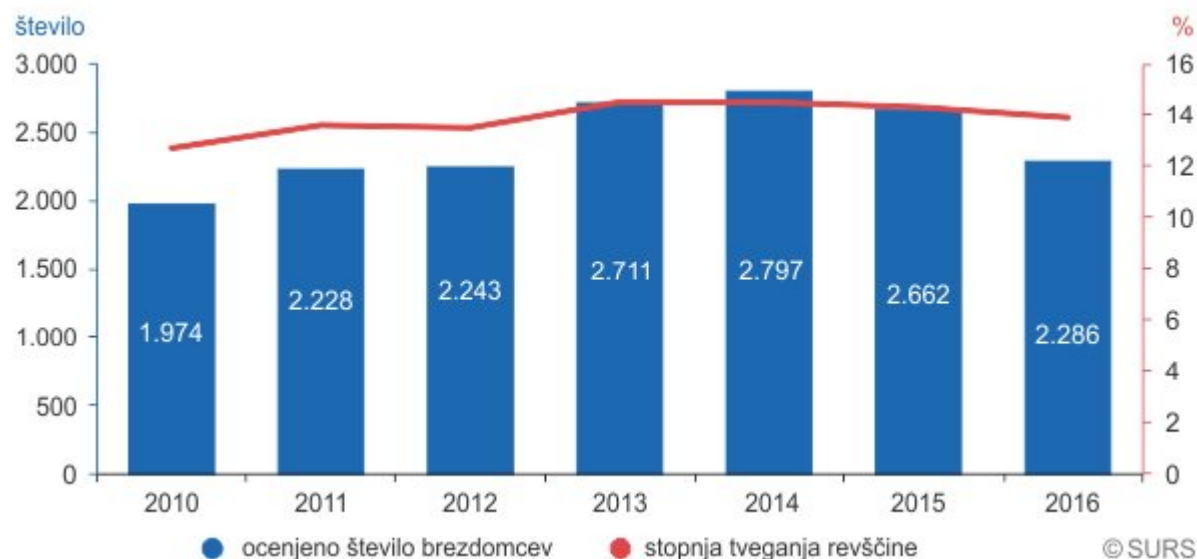
Pogosti razlogi za brezdomstvo so neurejene družinske in stanovanjske razmere, revščina, nasilje, duševne težave, alkoholizem in odvisnosti. V socialno in materialno neugodnih življenjskih razmerah živi nemalo prebivalcev Slovenije, kar seveda ne pomeni, da bodo postali brezdomci, pa vendar je dejstvo tudi to, da je med brezdomci velik delež takih, ki so se pred brezdomstvom spopadali prav s tovrstnimi težavami. Tudi zato je spremljanje podatkov o življenjskih pogojih prebivalstva zelo potrebno in pomembno.

Spremljanje podatkov o življenjskih razmerah prebivalstva

Po podatkih iz leta 2016 je imelo nekaj manj kot četrtnina slovenskih gospodinjstev stanovanje v slabem

stanju (puščajoča streha, vlažne stene/temelji, trhli okenski okvirji, trhla tla), 6 % gospodinjstev si ni moglo privoščiti primerno ogrevanega stanovanja.

Grafikon 1: Ocena števila brezdomcev in stopnja tveganja revščine, Slovenija

Vira: MDDSZ, SURS

Tveganju socialne izključenosti je bilo v letu 2016 izpostavljenih 18,4 % oseb, pod pragom tveganja revščine pa je tedaj živel 13,9 % oseb. Ne moremo trditi, da je med stopnjo tveganja revščine in številom brezdomcev kakršna koli povezava, pa vendar je iz podatkov v gornjem grafu razvidno, da sta v letih 2010–2016 stopnja tveganja revščine in ocenjeno število brezdomcev naraščali in upadali približno hkrati.

V vzgojno izobraževalnih zavodih je 1. 4. 2017 prebivalo 170 prebivalcev, v rejništvu pa (po podatkih MDDSZ) konec avgusta nekaj manj kot 700 mladoletnih otrok. Po podatkih Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) se je število hospitalizacij zaradi duševnih in vedenjskih motenj v zadnjih letih nekoliko zmanjšalo, v letu 2015 jih je bilo približno 11.500. Tudi letna poraba čistega alkohola se je po podatkih NIJZ nekoliko zmanjšala in je v letu 2016 znašala 10,5 litra na odraslega prebivalca (starega več kot 15 let). Po podatkih Ministrstva za notranje zadeve (MNZ) je bilo v letu 2015 v Sloveniji med žrtvami kaznivih dejanj, storjenih v družini, nekaj več kot 1.000 mladoletnih otrok.

Ni odveč še enkrat poudariti, da večina oseb, ki živijo ali so živele v neugodnih življenjskih razmerah, ni in nikoli ne bo postala brezdomna; res je pa tudi, da je marsikateri brezdomec živel v urejenih razmerah, pa ga je življenje kljub temu pripeljalo na cesto.

Delat pejt!

Brezdomci večkrat slišijo od mimoidočih, naj si raje najdejo službo, kot da se potikajo po ulicah. Vendar je glede na podatek Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje (ZRSZ), da je bilo konec avgusta v Sloveniji registriranih skoraj 84.000 brezposelnih oseb, težko pričakovati, da brezdomci, med katerimi je veliko (nekdanjih) odvisnikov, zapornikov, alkoholikov, brez težav dobijo službo. Nekateri rešujejo finančno stisko z »žicanjem«, drugi z delom na črno, nekaj pa se jih preživlja s prodajo revije Kralji ulice (predvsem v Ljubljani). Po podatkih društva Kralji ulice število prodajalcev revije z leti narašča; lani jih je bilo 299.

Viri:

- Dekleva, Bojan in Špela Razpotnik. 2007. *Brezdomstvo v Ljubljani*. Dostopno prek: <http://www.kraljiulice.org/library/1037/brezdomstvo-v-ljubljani.pdf> (28. 9. 2017).

- Dekleva, Bojan in Špela Razpotnik. 2009. *Brezdomstvo, zdravje in dostopnost do zdravstvenih storitev*. Dostopno prek: <http://www.kraljiulice.org/library/391/spela-razpotnik-in-bojan-dekleva-brezdomstvo-zdravje-in-dostopnost-do-zdravstvenih-storitev.pdf> (28. 9. 2017).
- Dekleva, Bojan. 2015. *Kdo so obiskovalci dnevnega centra društva Kralji ulice?* Dostopno prek: <http://www.kraljiulice.org/library/950/kralji-ulice-104-januar-2015.pdf> (28. 9. 2017).
- Dekleva, Bojan, Maša Filipovič Hrast, Mateja Nagode, Špela Razpotnik in Simona Smolej. 2010. *Ocena obsega odkritega in skritega brezdomstva v Sloveniji: zaključno poročilo študije*. Dostopno prek: <http://www.kraljiulice.org/library/635/koncno-porocilo-studije-ocena-obsega-brezdomstva-v-rs.pdf> (28. 9. 2017).

Avtor/-ji: Martina Lozej

Naslednja objava:

Statistični urad Republike Slovenije

Litostrojska cesta 54, 1000 Ljubljana

Informacijsko središče:

telefon: (01) 241 64 04

faks: (01) 241 53 44

info.stat@gov.si

www.stat.si

© Statistični urad Republike Slovenije

Uporaba in objava podatkov dovoljeni le z navedbo vira.